

ב"ק נ"ו

שווערד

לע"נ ר' אריה זאב בן ר' יצחק אייזיק שווערד ז"ל

1. ספר קצות החושן סימן עב ס"ק לד

אבל אין זה קושיא דאפשר לחלק אע"ג דלרבה לא הוי ש"ש משום פרוטה דרב יוסף מודה דהוי הנאה עכ"פ אלא דאינו שוה פרוטה וכמ"ש תוס' פרק אלו מציאות כט, א ד"ה והוי דגם רבה מודה דבשעה שמתעסק באבידה דפטור מלמיתב ריפתא לעניא אלא דלא ס"ל שיהא ש"ש בעבור זה כיון דלא שכיח שבשעה שמתעסק בה יבא העני ע"ש והיינו משום דש"ש לא הוי כי אם שכרו פרוטה

2. ספר נתיבות המשפט (ביאורים) - סימן רסז

[ג] דשומר אבידה אינו אלא שומר חנם. עיין ש"ך ס"ק י"ד הטעם משום דלא שכיח. ונראה דאף אם באמת כבר נפטר פעם אחת מפרוטה דרב יוסף דלא נעשה שומר שכר, מדלא חילקו הש"ס והפוסקים, והטעם, כיון דתחילת קבלה לעצמו לא היה בשכר (ו) כדי שיהיה שומר שכר כיון דלא שכיח, אף שהגיע לידו הנאה שוה פרוטה ממילא לא הוי שומר שכר. ואף שמבואר בסימן קפ"ה סעיף א' דאם בתוך כך שלח לו דורון דהוי שומר שכר, שאני התם ששלח לו וידוע שלא שלח לו רק מחמת זה והוי כאילו קיבלו אדעתא דהכי [דלהוי] שכר לשמירתן, משא"כ הכא שהנאה באה לו ממילא וכשפוטרו עצמו מפרוטה דעני לאו משום דעתא דשמירה פוטרו עצמו:

3. ריטב"א על מסכת שבועות דף מד/א

שם דאתמר שומר אבידה וכו'. מפורש בנדרים דטעמא דר"י משום דמיפטר למיתן פרוטה לעניא והתם פרישנא דברי ר"י הזקן ז"ל דהא מיירי כשבא העני בשעה שהוא טרוד באבידה וכל העוסק במצוה פטור מן המצוה והיינו דאמרינן עלה אליבא דרבה דפרוט' דרב יוסף לא שכיחא וא"ת א"כ אפילו שומר חנם חייב לנער' ומיפטר ליתן פרוטה לעני וא"כ לרב יוסף יהא דינו כש"ש וי"ל דשאני שומר דכי מנערה לה לאו למצוה הוא אלא מדין שמירתו שקבל עליו בפירוט לא חשבו עוסק במצוה לפוטרו מפרוטה לעני:

4. ספר אור שמח - הלכות יום טוב - פרק ג - הלכה ח

וכן יתישב בזה מה שהקשו האחרונים על הא דאמרינן דשומר אבידה הוי שו"ש מטעם דפטור מלמיתב ריפתא לעניא דעוסק במצוה פטור מן המצוה. ואמאי פטור ממצות צדקה הא עוסק במצוה פטור דוקא ממצות עשה הא ממצות לא תעשה ודאי לא מיפטר ובצדקה הא איכא לאוי דלא תאמץ ולא תקפוץ ועיין תוספות רק השותפין דמשום הכי אין זה בכלל דכל מצות עשה שמתן שכרה בצדה אין כופין עליה, ולפי דברי רמב"ן אתי שפיר דהלאו אינו בא אלא לחזק את העשה שעקר הרצון הוא מה דמסיים קרא דכי פתוח תפתח את ידיך והעניק תעניק לו וכו' ולכך הלאו בטלה אל העשה וכיון שעוסק במצוה פטור הוא מכלום וזה נכון:

5. ספר חתם סופר על מסכת שבועות דף מד/א

שומר אבדה כו'. בפ' הכונס פליגי תרי לישנא אחד לישנא ה"ל ש"ש משום פרוטה דרב יוסף ולאידך לישנא משום דרחמנא שעבדיה בע"כ. ולפע"ד נ"מ בין הנך לישנא בזקן ואינו לפי כבודו שעשה לפניו משורת הדין והשיב אבידה להך לישנא דפרוטה דרב יוסף פשיטא דהוה ש"ש דמצוה רבה עביד ולאידך לישנא לא הוה ש"ש דהא לא שיעבדיה רחמנא בע"כ ואם כן ה"נ איכא הך נפקותא בעצמו במלוה על המשכון דלא שוה והאיש אינו בטוח בעצמו ונכסיו וא"כ לא שעבדיה רחמנא בע"כ ומ"מ מצוה קעביד והו"מ למימר דבהנך לישני פליגי ר"א ור"ע ובדלא שוה אבל בשוה כ"ע מודו כדרב יוסף וצ"ל דאם כן קשה קו' הרשב"א הנ"ל לפלוג ולתני בדידיה ומ"ט אמר בשטר ומשכון כ"ע מודים ה"ל למימר כ"ע מודים בשוה ולא שייך תירוצנו הנ"ל, ודו"ק:

6. שו"ע חושן משפט - סימן רסז

(טז) כל זמן שהאבידה אצלו, אם נגנבה או אבדה חייב באחריותה כדין שומר שכר: הגה - וי"א דשומר אבידה אינו אלא שומר חנם (טור בשם ר"י והרא"ש). ועיין לעיל סימן ע"ב סעיף ב' כיצד נקטינן לענין משכון, והוא הדין כאן: